



⊕ SZÖVEG ÉS KÉP: SZILASSI PÉTER

A MAROS PARTJÁN KÖERDŐBEN, RIZSFÖLDEKEN

„Ki gépen száll fölébe, annak térkép e táj” – írta Radnóti, és ahogy kinézek a gép ablakán, akár térképre is rajzolhatnám a Maros folyó kék vonalát. Ám nem a Budapest–Athén-járaton repülök, hogy a Tisza mellékvizét szemléljem... Több mint 11 000 km-re vagyunk a Maros szegedi torkolatától, az Indonéz-szigetvilág kellős közepén. Hamarosan landolunk Celebesz szigetén, Makassarban, ahonnan a Rammang Rammang toronykarsztra tartunk

Makassar az Indonéz-szigetvilág egyik legforgalmasabb kikötője. A jelenleg már budapestnyi lakosú metropolisz fejlődését, gazdasági megerősödését kedvező földrajzi fekvésének köszönheti, hisz mindig is az Európát Ázsiával összekötő tengeri kereskedelmi útvonalak fontos állomása volt. Itt rakták hajóra a fűszer-szigetek portékáit a portugálok a gyarmatosítás első évszázadaiban, majd a 18. századtól a város, egyben Celebesz új urai a hollandok lettek. Meghonosították a kávétermesztést, és keresztény hitre térítették a hegyvidéki törzseket is. A városközpontban a tengerparton álló Port Rotterdam erődje a holland gyarmatosítás utolsó mementója: gyarmati hadsereg egészen a II. világháborúig állomásozott itt, biztosítva a holland fennhatóságot, örködve a gazdasági érdekeltségek fölött.

Irány a Maros!

A komor hangulatú erőd felkeresésével kezdjük és zárjuk is városnézésünket: a Maros mindössze 25 km-re van a városközponttól, ezért akár helyi tömegközlekedéssel is könnyen elérhetjük a folyó menti mészkővidéket. Az utcákon motoros és biciklis riksák (helyi nevükön becakok) húznak el mellettünk. És petepe-ték. Minibuszok, melyek iránytaxiként – számunkra jobbra meghatározhatatlan irányokban – róják a város útjait. „De merre lehet a petefészek?” – kérdezi tőlem Laci barátom, aki nem mellesleg A Földgömb középiskolai tanulmányi versenyének főszervezője. Mert a minibuszcentrumhoz kellene először eljutnunk...

A Maros-parti vidék karsztos formakincséről már ötven évvel ezelőtt megemlékezett a trópusi mészkőterületek magyar utazója, Balázs Dénes, aki 1965-ben járt ezen a tájon.

Amint elmaradoznak Makassar utolsó házai, szinte azonnal meglátjuk az első szigethegyeket. A Maros itt lomhán, széles ártéri síkságon kanyarog. Néhány perc alatt megalkudunk a helyiekkel, és máris a folyó egyik mellékágán pöfög velünk kis motorcsónakunk. A dús, trópusi növényzet gyakran szinte teljesen fölénk borul, a mangrovepálmák ágait félrehajtva haladunk tovább. Cölöpökre épült házak mellett haladunk el: a településeket nem védik árvízvédelmi töltések, ezért kell ilyen építészeti megoldásokat alkalmazniuk. A komfort nélküli faházak fürdőszobái, mosdói alulról a folyóra nyílnak, nem véletlenül...

Most viszont nem fenyeget semmilyen áradat. Ilyenkor, júliusban nem ritka errefelé a felhőtlen idő, hisz a csapadék mennyisége épp csak közelíti a hazai nyári hónapokét. Ezzel szemben decembertől februárig reménytelen vállalkozás lenne itt vándorolni: akkor havonta több eső esik, mint nálunk egy teljes év alatt.

MAROS MENTI KIRAKÓS

A folyó árterén minden talpalatnyi földet megművelnek. Rizsparcellák alkotta tájmozaik a repülőgép ablakából

Kőerdőben jártam..., rizsföldeket láttam

Negyedóra után azonban már gyalog folytatjuk utunkat a zöldellő rizsföldek között. Indonézia, egyben Ázsia legfontosabb kenyérgabonája meghatározó eleme a celebeszi tájképnek, hisz a sziget a 250 milliós ország egyik legjelentősebb éléstára. Bár Indonézia rizstermesztése növekvőben van, a termőterületek és a termésátlagok felfutása mégsem tud lépést tartani a lakosság szám emelkedésével. Nem csoda, hogy még e – legfontosabb – népélelmezési terményből is behozatalra szorulnak. És míg például 2014 nyarán a termés bőséges volt, 2016-ban az átlagos csapadékmennyiségnek mindössze fele hullott Celebeszen. Az okok az El Niño jelenségben keresendők, s ez várhatóan egyre gyakoribbá fog válni a Csendes-óceán térségében.

Csetlünk-botlunk a rizsföldek közti, néhány tíz centiméteres töltéseken, gátakon. Nem csoda, hogy

nem tudunk a lábunk elé figyelni: a környezet lenyűgöző! A rizsparcellák zöld szőnyegként borítják a hatalmas karsztos medencék alját, míg a háttérben függőleges falú toronykarszt-szigethegyek adják a mészkőszirteket buja, trópusi növényzet fedi, néhol azonban barlangszájak nyílnak az ormok oldalában. És a táj dinamikusan változik: egyszerre pusztul és épül, hisz a mészkőtornyok függőleges falain édesvízi mészkőkiválásokat és cseppköveket is megfigyelhetünk.

CELEBESZ RIZSFÖLDJEIN ÉVENTE KÉTSZER ARATNAK
Manapság már cséplőgép is segíti a betakarítást, de azért a rizstermesztés legtöbb munkafázisa jórészt még így is kézi erővel történik



A KARSZTOS SZIGETHEGYEK TÖVÉBEN

A toronykarsztkúpok között kanyargó Maros partját mangrovepálmák szegélyezik. A növény virágából pálmabor készül

KRESZ CELEBESZI MÓDRÁ

Napközben becakkal behajtani tilos! Éjszaka viszont már szabadon közlekedhetnek a „szelid” motorosok...

EL NIÑO – A BŰNÖS

Az El Niño spanyol eredetű elnevezés: fiúgyermeket jelent, arra utalva, hogy e sajátos légköri-óceáni jelenség leggyakrabban karácsony környékén alakul ki.

Normálhelyzetben a Csendes-óceán trópusi vidékén a passzát szélrendszer a felszíni meleg tengervíz az amerikai kontinens partjai felől „átolja” Ausztrália és az Indonézszigetvilág térségébe, fokozva e területek csapadékbőségét. Az El Niño alkalmával gyengül a kelet felől fújó passzát ereje, ezért néhány fokkal csökken a tengervíz hőmérséklete az ausztrál és az indonéz partok mentén. Ilyenkor a szokásos csapadékmennyiség töredéke öntözi a celebeszi rizsföldeket. És miközben Indonéziában szárazságot és több millió földműves számára termés kiesést eredményez, Peru és Chile partjainál extrém csapadékos időjárást, pusztító áradásokat és drámai halálszámok visszacsökkentését okoz.





KILÁTÁS A KŐERDŐRE, KŐABLAKON ÁT

A folyó egykori tartósabb vízmagasságait jelzik a mészkőtornyok oldalában kialakult mélyedések, szinlők

Tornyok, bordák, mészkőlabirintus

Ismét csónakba szállunk, hogy eljussunk Földünk második legnagyobb, mészkővön kialakult kördejéhez – a Rammang Rammanghoz. Ez ugyan nem olyan híres, mint a világörökségi listán is szereplő dél-kínai társa, a kunmingi, de méretében és formáiban vetekszik azzal. Sőt – ellentétben kínai „rokonával”, melyet évente több millió látogató keres fel – itt még a tömegturizmustól érintetlen környezetben, a rizst arató munkások között haladva fedezhetjük fel e különleges formakincsű területet.

A mészkőtornyok oldalát a Maros koptatta, ám a kőzetet a csapadék is jócskán formálta, hisz a trópusi karsztvidékeken a mészkő oldódása sokkal erőteljesebb, mint a mérsékelt övezetben. Az ol-

dódást hatékonyan fokozza a trópusi talajok dús élővilága, hisz a talajlakó mikroorganizmusok által termelt CO₂ miatt a talajon átszivárgó csapadékvíz szénsavvá alakul, ami jól oldja a mészkövet.

Kerekded formák, sziklaablakok, oldódásos zsebcskék, éles gerincek, taréjok. Lenyűgözve baktunk az emeletesház-méretű sziklatornyok útvesztőjében. Órákig kalandozunk a mészkőlabirintusban, ám az érkező felhők trópusi vihar közeledtét jelzik. Mire Makassarba érünk, leszakad az ég. Bár a száraz évszakban vagyunk, egy özönvízszerű felhőszakadás ad ízelítőt a trópusi esőzések erejéről. Az esőfüggöny olyan átláthatatlan, mintha egy színházi előadás utolsó felvonásának függönye lenne, celebszi karsztjárásunk záróakkordjaként. ☺

TERMÉSZETFORMÁLTA SZOBORPARK

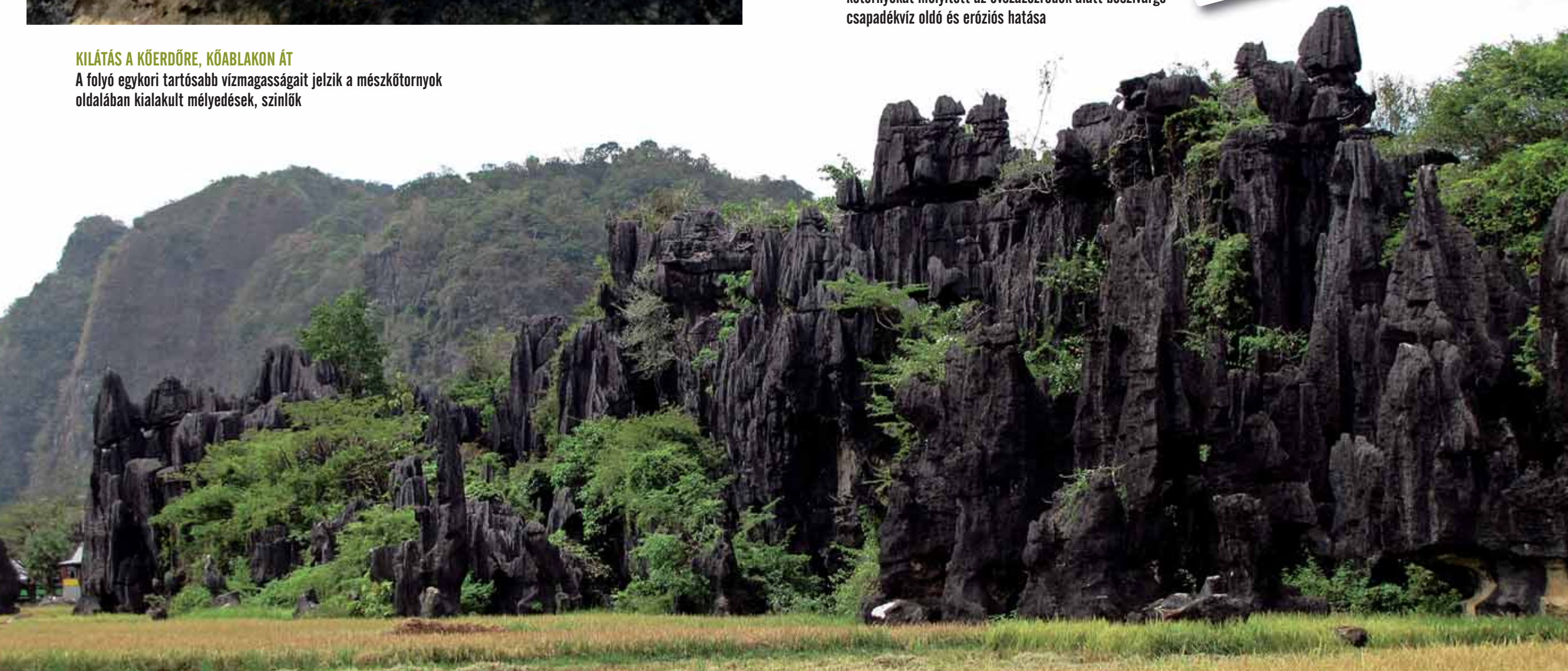
A repedésekkel, törésekkel átjárt mészkőbe 15-20 m-es kőtornyokat mélyített az évszázadek alatt beszivárgó csapadékvíz oldó és eróziós hatása



A CIKK MEGJELENÉSÉNEK TÁMOGATÓJA AZ

STA TRAVEL

STATRAVEL.HU



TÖRLEY GYŰJTEMÉNY ÉS LÁTOGATÓKÖZPONT



A Törley pezsgők története majdnem másfél évszázadra nyúlik vissza. Nyitottan az újdonságokra, a Törley-gyár a századfordulóra az ország legkorszerűbb pezsgőgyára lett, a millenniumi kiállításon pedig már a „császári és királyi udvari szállítók” címet viselte. A rákövetkező évtizedekben a Törley híre és zamata eljutott Párizstól Amerikán át egészen Ausztráliáig, a gyár pedig 1910-re már elérte az évi kétmillió palackos termelést. A sikert végül a II. világháború törte meg, amelyet egy nehézségekkel, majd újjászületéssel teli időszak követett. Mindezek ellenére a Törley a mai napig tartja piacvezető pozícióját Magyarországon.

Ezt a sokszínű, időnként nehéz, de egyúttal sikeres 134 évet meséli el nekünk a Törley Gyűjtemény és Látogatóközpont. Korabeli relikviák, feljegyzések segítségével tekinthetünk be a magyar pezsgőzési kultúra születésébe és fejlődésébe. Bemutatásra kerül

a Chevaliers Törley Pezsgőrend, 1886-tól a François család relikviái, továbbá az 1955-ben létesült Hungaria Pezsgőpincészet is. A gyűjtemény célja, hogy átfogó színtere legyen mindennek, ami a pezsgőzéssel kapcsolatos, egy helyen összegyűjtve az összes érdekességet, egyedi információt.

A gyűjtemény nemcsak tartalmában, de külsejében is valódi különlegességnek számít. A kiállítóterbe lépve máris egy pezsgősdugó belsejében találjuk magunkat, amelyből egy pezsgőspalackba, majd egy pezsgőspohárba sétálhatunk át. Ez a páratlan, újszerű formavilág a látort még egyedibbé és felejthetlenebbé teszi.

A múzeumi rész megtekintése után a pezsgőkészítés rejtelseibe kapunk bepillantást. Autentikus helyszínen, az érlelődő pezsgőt tartalmazó palackok, máglyák, rázóállványok közt sétálva ismerkedhetünk meg a tradicionális és palackos erjesztésű pezsgők elkészítésének titkaival. A látogatás utolsó állomásaként az 1904-ben készült Zsolnacszempeképpen gyönyörködve ismerkedhetünk a buborékokban gazdag italok különböző tételeivel.



A látogatási lehetőségekről információ itt található:
www.torleymuzeum.hu

SZERZŐINK



Ambrus Gergely (1983) matematikus, barlangász, fotós. Több, mint egy évtizede vesz részt alpesi barlangok kutatásában, és a föld alatti világ dokumentálásában. Az MTA Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet munkatársa



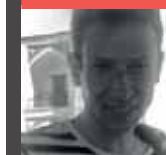
Dudda Roland (1978) agrármérnök, trópusi mezőgazdasági szakmérnök. A Bécsi Agrártudományi Egyetem munkatársaként mezőgazdasági kísérletekkel foglalkozik.



Erdélyi Péter (1960) dokumentumfilm-készítő. A Lomonoszov Egyetem történelem-néprajz szakára járt, számos elemző, főként néprajzi filmet készített világszerte



Francics László (1984) építészmérnök, fotográfus, egyetemi oktató, a Magyar Csillagászati Egyesület tagja. Csillagászati képrögzítéssel 2003 óta foglalkozik, szakterülete az asztrofizikai érdekességek esztétikus bemutatása. A hazai asztrofotómozgalom egyik fő szervezője



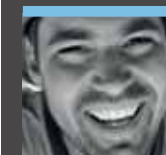
Halász Levente (1987): geográfus, az ELTE Földtudományi Doktori Iskolájának doktorjelöltje, az MTA Szociológiai Intézet és a Kodolányi János Főiskola munkatársa, a Városkutató Tudományos Műhely alapítótagja. Kutatási területe az ipari szerkezetváltás hatása az egykori szocialista iparvárosok fejlődésére. Honlapja: leventeutazik.blog.hu



Jakab Gusztáv (1975) biológus, a Szent István Egyetem GAEK egyetemi docense, az MTA BTK Régészeti Intézetének tudományos főmunkatársa. Szakterülete a Kárpát-medence virágos növényeinek rendszertana, valamint a negyedidőszaki klíma- és vegetációfejlődés



Kálló Péter (1978) A Földgömb fotográfusa, számos rangos díj nyertese. A 2015-ös Magyar Sajtófotó pályázaton A Földgömbben jelent képeivel két első díjat is nyert. A 2016-os Atacama-expedíció fotósa, operatőre. Fotóblogja: kallopeter.hu



Kundermann Balázs (1977) tanár, túravezető, szabadúszó fotóriporter. Utazás közben keresi az újat, az érdekeset; idegen országok hétköznapijait próbálja dokumentálni. Hosszú ideig élt Bangkokban, angol nyelvet tanított egy thai középiskolában, eközben bebarangolta a környező országokat. Honlapcíme: kundermann.hu



Ladányi Tamás (1972) asztrofotós, tanár, a „The World At Night” nemzetközi elit fotográfusszervezet tagja. Munkájában a csillagászat és a földrajz kapcsolatának megjelenítésére fókuszál, művészeti aspektusból és tudományos ismeretterjesztés céljából



Rácsi András (1975) meteorológus. Az Eszterházy Károly Egyetem tudományos segédmunkatársa, az Országos Meteorológiai Szolgálat veszélyjelző szinoptikusa. Kutatási területei: a meteorológia és az éghajlatváltozás oktatása az alsó tagozatban, a szőlő-klíma, az energiatermelés környezeti hatásai



Szilassi Péter (1970) Biológia-földrajz szakos tanár, okleveles tájépítész-mérnök. A Szegedi Tudományegyetem Természeti Földrajzi és Geoinformatikai Tanszékének egyetemi docense. Barátaival, saját szervezésű és saját finanszírozású tanulmányút keretében járta be Indonéziát



Vizi J. Csenge (1992) geográfus, geoinformatika szakirányon végzett az ELTE-n. Jelenleg a Lechner Tudásközpont junior térinformatikus munkatársa, ahol térbeli adatok elemzésével és a bűnelkövetés területi sajátosságainak vizsgálatával foglalkozik



LENYŰGÖZŐEN TÖKÉLETES

TOPÁL DÁNIEL:
OLVADÓ JÉGTÁBLÁK HÁTÁN



FOTÓ: KERECZ TIBOR

Egyre égetőbb kérdéssé vált, hogy a nyáron elvékonyodó arktiszi tengerjég következtében vajon mikor válik jégmentessé az Északnyugati-átjáró, hiszen így törtrészére rövidülhet a hajóút az Atlanti- és a Csendes-óceánt összekötő útvonalakon. A kereskedelmi hajók pénzt, időt és energiát takaríthatnának meg, így már tavasszal felmerül, hogy az elkövetkezendő nyáron mikortól várható az átjáró jégmentessége. Ha egyáltalán várható...



HAJDÚ TAMÁS:
KÖRNYEZETI ZAVAR

Kelet-Európa lakónegyedei egyszerre a sűrű élet és az elhagyatottság helyei. Nyáron még inkább így van ez: a buja tenyészet és a sivár kipusztultság ugyanazon időben van itt jelen a házak közötti szűk tereken, a falakon, a járdákon, az erkélyeken, a repedésekben és a szürke felületeken. A növényzet elszabadul, jótékonyan eltakarva az elhanyagolt térelemeket, harsányan színeve a szürkét, a holt anyagot.

KUCSERA EMIL:
KESKENY FÖLDHÍD – SZÉLES ÉRDEKLŐDÉS



FOTÓ: KUCSERA EMIL

A vulkánturizmus világviszonylatban felfutó ágazat, mintegy 100 millió embert érint. Nem meglepő, hogy Nicaragua is sokoldalúan próbálja vulkáni hegyeit (ki)használni. A mindössze 166 éves, jelenleg 728 m magas Cerro Negro a térség legfiatalabb, ám növekvő tagja. A salakú (volcan boarding) szerelmeseinek terepe, akik a tűzhányó nyugalmi fázisaiban siklanak a friss lejtőkön.

MAGYAR
 FÖLDRAJZI
 TÁRSASÁG

ALAPÍTVÁ: 1872
 1142 Budapest, Erzsébet királyné útja 125.
 Telefon: (1) 231-4040.
 Fax: (1) 231-4045
 Honlap: www.foldrajzitasasag.hu
 E-mail: info@foldrajzitasasag.hu

Elnök: Dr. Gábris Gyula
Alelnökök: Dr. Kovács Zoltán
 Dr. Michalkó Gábor
Főtítká: Dr. Mari László
Ügyvivő: Heiling Zsolt
Titká: Erőss Ágnes

Szakosztályok:
 Biztonságföldrajzi és Geopolitikai Szakosztály, Expedíciós Szakosztály, Társadalom- és Gazdaságföldrajzi Szakosztály, Hegymászó Szakosztály, Oktatás-módszertani Szakosztály, Egészségföldrajzi Szakosztály, Természetföldrajzi Szakosztály, Térképészeti Szakosztály, Turizmusföldrajzi Szakosztály, Földrajztanári Szakosztály

Területi osztályok:
 Bakony–Balaton-vidéki Osztály (Veszprém)
 Borsodi Osztály (Miskolc)
 Debreceni Osztály
 Dél-dunántúli Osztály (Pécs)
 Duna-völgyi Osztály (Szekszárd)
 Eger–Bükk-vidéki Osztály
 Gyöngyös–Mátra-vidéki Osztály
 Kisalföldi Osztály (Győr)
 Kiskunsági Osztály (Kecskemét)
 Közép-dunántúli Osztály (Székesfehérvár)
 Körös-vidéki Osztály (Békéscsaba)
 Nyírségi Osztály (Nyíregyháza)
 Nyugat-magyarországi Osztály (Szombathely)
 Szegedi Osztály
 Székelyföldi Osztály (Csíkszereda)
 Tolna megyei Osztály (Dombóvár)
 Zalai Osztály (Nagykanizsa)

Könyvtár és gyűjteményei:
 1112 Budapest, Budaörsi út 45.
 Tel.: (06-1) 309-2600/1443
 (2015. november 15-től határozatlan ideig zárva tart.)

Az éggömböt tartó Atlasz a Magyar Földrajzi Társaság védjegyként bejegyzett jelképe



Lapalapító (1929):
 Dr. Milleker Rezső

Az új sorozat újraindító (1999):
 Dr. Nemerkenyi Antal és Farkas Péter

1929–1933, felelős szerkesztő:
 Dr. Milleker Rezső

1934–1944, szerkesztők:
 Dr. Baktay Ervin és Dr. Kéz Andor

1999–2005, főszerkesztő: Dr. Nemerkenyi Antal

2005–2006, főszerkesztő: Dr. Vojnits András

2006-tól főszerkesztő: Dr. Nagy Balázs

heti válasz
 k · i · a · d · ó

VÁLOGASSON
 KÖNYVÚJDONSÁGAINKBÓL
 KEDVEZMÉNYES ÁRON!

3790 Ft helyett
 3030 Ft

3790 Ft helyett
 3030 Ft

3300 Ft helyett
 2640 Ft



1027 Budapest, Horvát u. 14–24. | Telefon: 06 (1) 461-1400

konyv.valasz.hu



Nágák elefántok madarak

Viseletek Délkelet-Ázsia
szárazföldi térségéből

2016. szeptember 30. –
2017. május 1.

Hopp Ferenc Ázsiai
Művészeti Múzeum
1062 Budapest,
Andrássy út 103.



ná